

ЩОДО АДМІНІСТРАТИВНОГО СТЯГНЕННЯ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ В УКРАЇНІ

ON ADMINISTRATIVE PENALTIES FOR VIOLATIONS IN THE SYSTEM OF FINANCIAL MONITORING THE STOCK MARKET IN UKRAINE

Кельбя С.Г.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
ПВНЗ «Буковинський університет»

У статті на основі нормативно-правових актів аналізується адміністративне стягнення за правопорушення в системі фінансового моніторингу на фондовому ринку в Україні. Акцентується увага на деяких питаннях, пов'язаних зі складом адміністративних правопорушень учасників ринку цінних паперів та їхніх посадових осіб.

Ключові слова: адміністративне стягнення, адміністративні санкції, правопорушення, фондний ринок, ринок цінних паперів.

В статье на основе нормативно-правовых актов анализируется административное взыскание за правонарушения в системе финансового мониторинга на фондовом рынке в Украине. Акцентируется внимание на некоторых вопросах, связанных с составом административных правонарушений участников рынка ценных бумаг и их должностных лиц.

Ключевые слова: административное взыскание, административные санкции, правонарушения, фондовый рынок, рынок ценных бумаг.

On the basis of legal acts analyzes of administrative penalties for violations in the system of financial monitoring of the stock market in Ukraine. The attention to some issues related to the Administrative Offences securities market participants and officials.

Key words: administrative penalties, administrative offenses, stock market, securities market.

Актуальність теми. Адміністративні стягнення є каральними адміністративними санкціями. Саме наявність такої мети адміністративної санкції, як покарання порушника (яка цілком може поєднуватись із завданням санкції припинити триваюче порушення), пропонується як критерій відмежування заходів адміністративного стягнення серед адміністративних санкцій. Як різновиду заходів адміністративного примусу адміністративним стягненням притаманні такі ознаки, як, по-перше, застосування їх за порушення норм, що регулюють адміністративні правовідносини чи правовідносини, що охороняються нормами адміністративного права, та, по-друге, застосування їх органами, наділеними адміністративно-юрисдикційними повноваженнями. Проте, на відміну від інших санкцій, застосування адміністративного стягнення, передбаченого законодавством у встановленому порядку, означає настання адміністративної відповідальності для винної особи.

Стан наукового дослідження. Дослідженю зазначененої проблеми в юридичній науці було приділено увагу багатьма авторами, зокрема такими як С.С. Алексеєв, А.В. Малько, Н.І. Матузова, В.Б. Авер'янов, Д.М. Баҳрах, Ю.П. Битяк, В.В. Галунько, С.В. Ківалов, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, О.Є. Користін, Є.В. Курінний, С.В. Тихомиров, В.М. Бесчесний, В.В. Галунько та інші. Проте разом із тим кожен дослідник вивчав саме ті аспекти, які стосуються тієї чи іншої досліджуваної проблематики в межах загального питання,

а в більшості сучасних наукових працях тема адміністративно-правового забезпечення фінансового моніторингу на фондовому ринку висвітлюється лише фрагментарно, хоча вона має важливе наукове та практичне значення. Саме тому її комплексне вивчення вбачається актуальним і своєчасним.

Виклад основного матеріалу. Зауважимо, що адміністративні стягнення займають важливе місце серед заходів адміністративного примусу. Можливість їх застосування є однією зі складових мотивації учасників ринку цінних паперів до правомірної поведінки. Оскільки адміністративні стягнення є каральними адміністративними санкціями, пропонується критерій відмежування заходів адміністративного стягнення серед адміністративних санкцій. Як різновиду заходів адміністративного примусу адміністративним стягненням притаманні такі ознаки: 1) застосування їх за порушення норм, що регулюють адміністративні правовідносини чи правовідносини, що охороняються нормами адміністративного права; 2) застосування їх органами, наділеними адміністративно-юрисдикційними повноваженнями. Проте, на відміну від інших санкцій, застосування адміністративного стягнення, передбаченого законодавством у встановленому порядку, означає настання адміністративної відповідальності для винної особи.

Проаналізувавши праці вчених із проблем щодо підстав застосування адміністративних стягнень за правопорушення на ринку цінних паперів, ми звер-

нули увагу на декілька проблем, пов'язаних зі складом адміністративних правопорушень учасників ринку цінних паперів та їхніх посадових осіб.

Перша проблема складу адміністративних проступків учасників ринку цінних паперів та їхніх посадових осіб пов'язана з таким його елементом, як вина.

Більшість учасників ринку цінних паперів є юридичними особами, а отже, проблеми, пов'язані із застосуванням до них стягнень, є актуальними. Ми поділяємо позицію тих вчених, які вбачають у юридичних особах можливих суб'єктів адміністративної відповідальності, а фінансові санкції, штрафи та інші адміністративно-господарські санкції, що накладаються на господарюючих суб'єктів за право-порушення, відносяться до адміністративних стягнень.

Інститут адміністративної відповідальності юридичних осіб хоч і був предметом дослідження вчених, проте результати наукових досліджень ще не були належним чином втілені в нормативних актах. Особливо це стосується проблеми вини як елемента адміністративного правопорушення юридичної особи. Склади порушень, передбачені ст. 11 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» не передбачають вини як обов'язкової умови накладення стягнення. Положення чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), у яких правопорушення (проступок) визначається як винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, до юридичних осіб також не застосовуються. Таким чином, згідно з нормами законів відповідальність юридичних осіб повинна наставати незалежно від їх вини.

Притягнення до відповідальності за правопорушення, викликані об'єктивними й незалежними від порушника обставинами (неможливість виконання обов'язку з причин, що не залежали від порушника й не могли бути ним усунені, суперечливість законодавства тощо), є однаково несправедливим як щодо фізичних, так і щодо юридичних осіб. Тому вина повинна бути обов'язковим елементом складу правопорушення не лише щодо фізичних, а і юридичних осіб.

Також звертає на себе увагу спосіб визначення об'єктивної сторони низки правопорушень. Часто в нормативних актах об'єктивна сторона правопорушення як підстави застосування певних видів стягнень (як правило, таких, що не пов'язані зі стягненням штрафів, наприклад попередження, анулювання ліцензії) визначена лише загально: як «порушення учасником ринку цінних паперів вимог законодавства щодо цінних паперів, нормативних актів Комісії» [1], «порушення ліцензійних умов», «порушення вимог законодавчих та інших нормативних актів з емісії цінних паперів» [2] тощо.

Поняття «правопорушення» та «порушення вимог законодавства» ототожнюються. На нашу думку, такий підхід не є виправданим, адже часом можуть мати місце такі порушення законодавства, які не мають суспільно шкідливого характеру, наприклад окремі відхилення в оформленні звітних документів. Проте й такі порушення, виходячи з наведених формулювань, можуть стати підставами

для винесення, скажімо, письмового попередження, зупинення дії ліцензії тощо.

Вважаємо, відповідними нормативними актами повинні бути визначені конкретні діяння, скоєння яких зумовлює адміністративну відповідальність особи. Для всіх інших відхилень від вимог законодавства адекватним засобом реагування є передбачене п. 10 ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» надання обов'язкових для виконання розпорядження про усунення порушень законодавства про цінні папери. За критерій розмежування правопорушень серед усіх можливих відхилень від вимог законів і нормативних актів ми пропонуємо обрати таку ознаку, як суспільна шкідливість. Це цілком виправдано метою застосування стягнень – покаранням. Адже справедливо буде передбачити покарання лише за діяння, що можуть завдати шкоди суспільним відносинам. Закріплення цього критерію в законодавстві та чітке визначення переліку санкцій, що є адміністративними стягненнями, дозволить обмежити розсуд контролюючих органів під час вибору заходів впливу на учасників ринку цінних паперів.

Особливістю адміністративної відповідальності юридичних осіб є те, що порядок накладення санкцій врегульовано не нормами єдиного кодифікованого акта, а положеннями, інструкціями, порядками тощо, що затверджуються наказами відповідних міністерств, відомств або Кабінету Міністрів України. Порядок застосування санкцій до учасників ринку цінних паперів регулюється Наказом Державної комісії із цінних паперів і фондового ринку «Про затвердження Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів та застосування санкцій» № 2 від 9 січня 1997 року [1].

На відміну від застосування штрафних санкцій в інших сферах діяльності, під час притягнення до адміністративної відповідальності учасників ринку цінних паперів Правила розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів та застосування санкцій (далі – Правила) передбачають обов'язок уповноваженої особи під час розгляду справи про правопорушення на ринку цінних паперів з'ясувати, чи винна ця юридична особа у вчиненні правопорушення, а також чи підлягає вона відповідальності; чи є обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність, і які саме; чи заподіяно майнову шкоду; з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи (п. 7.7 Правил). Передбачаючи обов'язок встановити вину юридичної особи, що притягується до відповідальності, Правила не визначають ні її форм, ні того, у чому вона полягає.

Д.М. Лук'янець розрізняє об'єктивний і суб'єктивний аспекти вини. Оцінка об'єктивного аспекту полягає у встановленні: 1) факту вчинення протиправних дій конкретною юридичною особою; 2) залежності протиправного діяння юридичної особи від свідомих дій (бездіяльності) фізичних осіб, що входять до її складу; 3) визначення конкретної фізичної особи, чиї дії потягнули за собою

протиправні дії юридичної особи [3]. Суб'єктивний аспект вини є усвідомленням конкретною фізичною особою зв'язку між її діями (бездіяльністю) і протиправними діями юридичної особи.

На нашу думку, суб'єкт притягнення до відповідальності повинен встановлювати наявність лише об'єктивного аспекту вини. Враховуючи те, що посадові особи та працівники – це особи, що мають, як правило, вищу освіту або ж мають статус фахівців ринку цінних паперів (якщо йдеться про професійних учасників), а також те, що особливістю виконання трудових обов'язків є вчинення дій на користь саме юридичної особи, то суб'єкта притягнення до відповідальності можна звільнити від доведення суб'єктивного аспекту вини, встановивши презумпцію усвідомлення посадовою особою або працівником зв'язку між її діями (бездіяльністю) і протиправними діями юридичної особи. Як і будь-яка інша презумпція, вона може бути спростована, для чого фізичній особі, діями якої склоено правопорушення юридичної особи, необхідно подати докази відсутності вини в її діях.

Законодавством про державне регулювання ринку цінних паперів розрізняється відповідальність фізичних осіб за адміністративні правопорушення на ринку цінних паперів (ст. 13 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів», ст. 163 і ст. 1669 КУпАП) та відповідальність юридичних осіб за вчинення правопорушень (ст. 11 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів», ст. 39 Закону України «Про цінні папери та фондову біржу»).

Адміністративні стягнення, що застосовуються до фізичних осіб, передбачені ст. 163, ст. 1669 КУпАП [2] та ст. 13 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів».

Стаття 163 КУпАП передбачає адміністративну відповідальність посадових осіб, власників емітентів та їх уповноважених осіб за порушення вимог законодавчих та інших нормативних актів з емісії цінних паперів, а також покладення на винну особу адміністративного стягнення у вигляді штрафу.

Треба згадати також те, що випуски недержавних цінних паперів підлягають реєстрації в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, що дає можливість перевірити відповідність рішення вимогам законодавства.

Ще однією з проблем застосування ст. 163 КУпАП є те, що ні ст. 255 КУпАП «Особи, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення», ні глава 17 КУпАП «Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення» не визначають, яким органам і посадовим особам належить повноваження складати протоколи про адміністративне правопорушення та розглядати справу про адміністративне правопорушення за ст. 163 КУпАП.

У ст. 1669 КУпАП передбачається відповідальність посадових осіб-суб'єктів фінансового моніторингу за:

1) порушення вимог щодо ідентифікації особи, яка здійснює фінансову операцію, порушення порядку реєстрації фінансових операцій, що підлягають первинному фінансовому моніторингу, неподання, несвоєчасне подання або подання недо-

стовірної інформації про такі фінансові операції спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань фінансового моніторингу, а також невиконання вимог щодо зберігання документів, які стосуються ідентифікації осіб, що здійснюють фінансові операції, та документації щодо проведених ними фінансових операцій (ч. 1 ст. 1669 КУпАП);

2) розголошення інформації, яка надається спеціально уповноваженому органу виконавчої влади з питань фінансового моніторингу, або факту надання такої інформації (ч. 2 ст. 1669 КУпАП).

За всі правопорушення до фізичних осіб застосовується такий вид адміністративного стягнення, як штраф. Проте є ще один вид адміністративно-примусового заходу, який може бути застосовано до фізичних осіб із метою припинити правопорушення та покарати порушника. Ідеться про анулювання сертифікату фахівця ринку цінних паперів. Підстави та порядок анулювання сертифіката визначені Положенням про сертифікацію осіб, що здійснюють професійну діяльність з цінними паперами в Україні, однак майже всі ці підстави анулювання сертифіката пов'язані з вчиненням порушень. Анулювання сертифіката має наслідком позбавлення відповідної посадової особи чи працівника права керувати професійною діяльністю відповідного учасника на ринку або безпосередньо виконувати операції, що складають професійну діяльність на ринку цінних паперів. Тому ми вважаємо, що за своєю природою анулювання сертифіката належить до адміністративних стягнень у вигляді позбавлення спеціального права. Виходячи із цього, підстави та порядок застосування цього стягнення повинні бути врегульовані законом, як це передбачено п. 22 ст. 92 Конституції України [4].

Щодо фізичних осіб законодавство вказує на види адміністративних стягнень (окрім анулювання сертифіката) та підстави їх застосування й недвозвінно відносить до адміністративної відповідальності. Дещо інша ситуація спостерігається стосовно юридичних осіб. Законами та нормативними актами Комісії передбачено низку санкцій, які можуть бути застосовані до учасників ринку цінних паперів – юридичних осіб, проте законодавство не визначає їх належності до певних видів юридичної відповідальності.

Стягнення штрафів з учасників ринку цінних паперів передбачено ст. 11 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» [5], а п. 14 ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» непрямо підтверджується можливість накладення адміністративних стягнень на юридичних осіб.

Можливість застосовувати штраф передбачається й ст. 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» [6], ч. 3 ст. 17 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» [7].

Стаття 39 Закону України «Про цінні папери та фондову біржу» [8] визначає, що Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку та її територіальні відділення в разі відхилення від умов, визначених у дозволах на здійснення діяльності з випуску

й обігу цінних паперів, а також у статуті та правилах фондою біржі, можуть застосовувати такі санкції: 1) виносити попередження; 2) анулювати дозвіл, виданий на ведення діяльності з випуску й обігу цінних паперів у разі повторного застосування санкцій, передбачених попередніми підпунктами. Пунктом 5 ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» передбачено, що у випадку виявлення порушення учасником вимог законодавства про цінні папери Комісія має право виносити попередження.

Кодекс України про адміністративні правопорушення [2] передбачає попередження як різновид адміністративного стягнення. Чи відповідають ознаки попередження, передбаченого п. 5 ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів», ознакам попередження, передбаченого чинним КУпАП?

Насамперед зазначимо, що між попередженням, передбаченим КУпАП та попередженням, передбаченим Законом, є деякі спільні ознаки. Зокрема, вони застосовуються органами виконавчої влади в адміністративному порядку та у зв'язку з вчиненими правопорушеннями мають на меті припинити триваюче правопорушення та покарання правопорушника. Про винесення попередження приймається постанова. Проте між ними існують і відмінності, які не дозволяють ототожнити ці види санкцій.

По-перше, попередження, передбачене КУпАП, застосовується до фізичних осіб. Попередження, передбачене Законом, виносиється учасникам ринку цінних паперів, тобто юридичним особам.

По-друге, попередження, передбачене КУпАП, застосовується у випадку скоєння особою прописаної якого передбачено кодексом або іншим законом. Згідно з п. 18.5 Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів та застосування санкцій попередження застосовується за порушення учасником ринку цінних паперів вимог законодавства щодо цінних паперів, нормативних актів Комісії. На практиці попередження застосовується за такі порушення, за які законом не передбачено інших більш сурових санкцій. Тому маємо певну невизначеність об'єктивної сторони правопорушень, що є підставами застосування цієї санкції: винесення постанови про застосування попередження тягнуть будь-які порушення, а не певні визначені законом їх види.

Згідно з КУпАП особа, на яку було накладено адміністративне стягнення у вигляді попередження, вважається протягом року такою, що притягувалася до адміністративної відповідальності.

Ліцензійні умови провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів [9] пов'язують усіх професійних учасників ринку цінних паперів протягом строку дії ліцензії дотримуватися вимог законів і підзаконних нормативних актів, які регулюють порядок провадження того чи іншого виду професійної діяльності (крім організаторів торгівлі, вимоги до яких прямо зазначені в Ліцензійних умовах). Порушення законодавства, яке регулює їх діяльність на ринку, прирівнюється, таким чином,

до порушення ліцензійних умов. Акт про повторне порушення Ліцензійних умов є підставою для прийняття рішення про анулювання ліцензії. Таким чином, юридичне значення попередження полягає в тому, що ця санкція є передумовою для застосування іншої, більш сурової, санкції, а саме анулювання ліцензії на провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів.

Ще однією санкцією, яка, на нашу думку, має ознаки стягнення, є анулювання ліцензії. Чинний Кодекс України про адміністративні правопорушення не передбачає такого виду стягнення. Стаття 239 Господарського кодексу України [10] відносить анулювання ліцензії до адміністративно-господарських санкцій. Сутність поняття «анулювання ліцензії» розкривається в ст. 1 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності».

Анулювання ліцензії передбачає позбавлення порушника права займатися відповідним видом діяльності протягом не менше одного року. Цей строк є абсолютно визначенім і меншим, ніж встановлений ст. 30 КУпАП строк позбавлення спеціального права – до трьох років. Позбавлення спеціального права як вид адміністративного стягнення передбачений ст. 24 і ст. 30 КУпАП. Це стягнення законодавець пов'язує зі спеціальними правами, наданими раніше суб'єкту відповідним державним органом, до яких відносить право керування транспортними засобами та право полювання.

Анулювання ліцензії є позбавленням ліцензіата органом ліцензування права на провадження певного виду господарської діяльності. У літературі висловлюється теза про неможливість спрямування цього виду адміністративного стягнення на права, передбачені та закріплі Конституцією України [11]. Разом із тим хоч загалом право на підприємницьку діяльність є конституційним, право на окремі види діяльності виникає з моменту одержання суб'єктом господарювання ліцензії, яка видається органом ліцензування.

Водночас ст. 21 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» передбачено підстави прийняття рішення про анулювання ліцензії, які не завжди пов'язані з правопорушенням і під час аналізу яких спостерігається низка спільніх ознак між анулюванням ліцензії у зв'язку з повторними правопорушеннями або порушеннями у сфері ліцензування з адміністративними стягненнями, що дає підстави для віднесення анулювання ліцензії у зв'язку з правопорушенням до адміністративних стягнень.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши підстави застосування адміністративних стягнень за правопорушення на ринку цінних паперів, звертає на себе увагу та потребує чіткого нормативного закріплення способу визначення об'єктивної сторони низки правопорушень; склад адміністративних проступків учасників ринку цінних паперів та їхніх посадових осіб, що пов'язано з таким його елементом, як вина; попередження, які застосовуються до учасників ринку цінних паперів; повноваження посадових осіб і працівників учасників ринку цінних паперів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Правила розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів та застосування санкцій, затверджені наказом Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 9 січня 1997 року № 2 зі змінами і доповненнями // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
3. Лук'янець Д.М. До проблеми систематизації заходів адміністративної відповідальності юридичних осіб / Д.М. Лук'янець // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 11. – С. 12–16.
4. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
5. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України від 30 жовтня 1996 року № 448 // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
6. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
7. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом : Закон України від 28 листопада 2002 року № 249-IV // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
8. Про цінні папери і фондову біржу: Закон України від 18 червня 1991 року № 1201-XII // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
9. Ліцензійні умови провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів, затверджені наказом Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 14 березня 2001 року № 318/5509 // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
10. Господарський кодекс України. – К. : Парламентське видавництво, 2005. – 192 с.
11. Хорошак Н.В. Адміністративні стягнення за законодавством України : [монографія] / Н.В. Хорошак. – К. : Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2004. – 171 с.

УДК 342.9

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ВІДНОСИН

DIRECTIONS OPTIMIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION IN TERMS OF DEMOCRATIZATION PUBLIC RELATIONS

Колесніков Д.В.,
заступник директора ТОВ «ЮК Аспект»

Статтю присвячено дослідженню напрямів оптимізації та вдосконалення системи державного управління в умовах демократизації публічних відносин. З'ясовано особливості та значення вказаних пропозицій реформування системи державного управління.

Ключові слова: державне управління, демократизація, напрями вдосконалення, публічні відносини, виконавча влада, центральний орган виконавчої влади.

Статья посвящена исследованию направлений оптимизации и совершенствования системы государственного управления в условиях демократизации общественных отношений. Выяснены особенности и значение указанных предложений реформирования системы государственного управления.

Ключевые слова: государственное управление, демократизация, направления совершенствования, публичные отношения, исполнительная власть, центральный орган исполнительной власти.

The article investigates areas of optimization and improvement of public administration in terms of democratization of public relations. Analyzed the features and importance of these proposals public administration reform.

Key words: governance, democratization, areas of improvement, public relations, executive power, central executive body.

Проблема оптимізації системи державного управління в умовах демократизації публічних відносин є комплексною. Вона пряма або опосередкована охоплює зміст механізмів і методи державного управління, державну службу, кадрову політику, стратегічне управління, вибір державної політики. Епізодичний, безсистемний, без урахування науково обґрунтованих висновків, пропозицій і рекомендацій розгляд теоретико-методологічних проблем оптимізації державного управління в умовах демократизації публіч-

них відносин, інтенсивної соціальної самоорганізації зумовили вибір теми. Крім того, об'єктивна потреба розробки сучасних методів і моделей оптимізації, реформування, модернізації системи державного управління, дієвих в умовах активної демократизації публічних відносин, впливу динамічних викликів конкурентного середовища країни також обґрунтують вибір досліджуваної тематики.

Удосконалення існуючої в Україні системи державного управління необхідне для того, щоб успішно